Aan de leden van de gemeenteraad Oss

E-mail gemeente@oss.nl
www.oss.nl

Postbus 5
5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de datum van deze brief en ons kenmerk vermelden?

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Doorkiesnummer
31 oktober 2023		A. de Smit	14 0412
Onderwerp			Aantal bijlagen
Evaluatie afvalbeleid			2

Geachte raadsleden,

Op 24 september 2020 stelde u een nieuwe aanpak van huishoudelijk afval vast.
Nu, drie jaar na vaststelling, evalueren we dit afvalbeleid, zoals aan u is toegezegd.
In deze raadsinformatiebrief informeren we u over de resultaten over de periode 1 januari 2021 tot 1 juli 2023 en reflecteren we op onze bevindingen en lessen uit deze periode. Waar kwamen we vandaan en waar staan we nu? Werkt het afvalbeleid zoals we zouden willen of moeten we dit aanpassen of vernieuwen? En welke ontwikkelingen zijn van invloed op ons afvalbeleid? Dit alles plaatsen we ook in landelijke context.

---

1. Wat is de aanleiding voor deze informatie?

Het Osse afvalbeleid is gebaseerd op het principe ‘Afval scheiden loont’ en is gericht op het behalen van de landelijke afvaldoelstellingen: 100 kg restafval per inwoner per jaar en een afvalscheidingspercentage van 75%. Hierbij streven we naar een zo hoog mogelijk milieurendement en een goed serviceniveau voor onze inwoners, tegen zo laag mogelijke kosten met kostendekkende tarieven.
Het nieuwe afvalbeleid heeft een aantal positieve effecten teweeg gebracht, zoals ca. 70 kg restafval minder per inwoner per jaar en 1,6% meer afvalscheiding.

Maar ook ontstond een aantal negatieve effecten, zoals:

- toename van bijplaatsingen (verkeerd aangeboden huishoudelijk afval dat naast de ondergrondse containers wordt gezet);
- vervuiling van de goed recyclebare afvalstromen PMD en textiel, waardoor deze minder geschikt zijn voor hergebruik of recycling.

De verslechterde kwaliteit van de ingezamelde huis-aan-huis grondstofstromen zorgt ervoor dat er minder inkomsten zijn en dat de afvalbegroting financieel niet meer kostendekkend is. De negatieve effecten werken steeds meer door in de hoogte van de afvalstoffenheffing en raken daarmee ook de portemonnee van onze inwoners. De vraag rijst of het huidige afvalbeleid, gebaseerd op het principe 'afval scheiden loont', nog wel effectief is.

Ook zijn er ontwikkelingen in de afvalmarkt die van invloed zijn op ons huidige afvalbeleid, zoals strengere kwaliteitseisen aan recyclebare stromen en stijging van verwerkingskosten. Deze ontwikkelingen sluiten niet allemaal even goed aan op ons huidige afvalbeleid.

Aan uw raad is in april 2023 tijdens de bespreking van de raadsinformatiebrief evaluatie afval 2022 toegezegd om in het najaar van 2023 het afvalbeleid over de totale periode 2021 tot juli 2023 te evalueren. Hoe staan we ervoor en is het afvalbeleid effectief? In deze raadsinformatiebrief vindt u de uitkomsten van deze evaluatie.

2. Wat is de kernboodschap?

1. **Doelstellingen:** Het doel was om 75% afvalscheiding te bereiken en 100 kilo restafval per inwoner per jaar. Dit is niet gehaald, maar we hebben wel flinke stappen gezet: de hoeveelheid restafval daalde van 214 kg/inwoner (2020) naar 144 kg/inwoner per jaar (2022). Een forse daling van 70 kg in twee jaar tijd. De eerste halfjaar cijfers van 2023 laten helaas geen verdere daling zien (72 kg restafval).
   Het scheidingspercentage steeg van 71,7% (2020) naar 73,3% (2022).
   De totale hoeveelheid afval per inwoner per jaar daalde van 726 kg in 2020 naar 544 kg in 2022. Deze daling van ca. 180 kg is een grote stap en een mooi resultaat, waardoor we het landelijk gemiddelde (455 kg afval per inwoner per jaar) dichter zijn genaderd. De eerste half jaar cijfers 2023 laten geen verdere daling zien.
2. **Afval scheiden loont**: Het principe 'Afval scheiden loont' heeft bij 72% van de huishoudens in de laagbouw geleid tot een gedeeltelijke teruggave van de afvalstoffenheffing over 2022. Het lukt dus 72% van de huishoudens om één of meer inzamelrondes over te slaan. Naar verwachting krijgt 78% van de huishoudens in de

laagbouw teruggave van de afvalstoffenheffing over 2023 (gebaseerd op doorrekening van de halfjaar cijfers 2023).
Voor de hoogbouw geldt naar verwachting dat 98% van de huishoudens geld terug ontvangt over 2023. Dit was over 2022 eveneens 98%.
De totale teruggave over 2022 was € 1.384.747,-. De verwachting voor totale teruggave over 2023 is dat deze ongeveer gelijk blijft.

3. **Beter restafval scheiden:** Uit de sorteeranalyses van de samenstelling van het restafval in de minicontainers blijkt dat er weinig tot geen verbetering zit in het goed scheiden van de verschillende afvalstromen. De financiële prikkel (afval scheiden loont) om deze afvalstromen toch zo goed mogelijk te scheiden, brengt geen verdere verbetering teweeg.
4. **Afvalstoffenheffing:** Deze daalde met € 15,- in 2022 en steeg in 2023 met € 10,-. De afvalstoffenheffing stijgt ook in 2024, nu met € 35,85.
5. **Duurzaamheidsplein Oss:** Het aantal bezoekers steeg van 108.773 in 2021 naar 109.968 in 2022. Het aantal bezoekers in het eerste half jaar van 2023 is: 56.246.
6. **De ambities in ons huidige afvalbeleid zijn niet meer in lijn met de nationale en internationale afvaldoelstellingen**. Vanuit de EU en nationaal beleid ligt de nadruk steeds meer op de kwaliteit van de gescheiden afvalstromen, zodat deze stromen hoogwaardig kunnen worden verwerkt. Daarmee wordt bijgedragen aan het tot stand brengen van een circulaire economie, waarin afval nauwelijks meer bestaat en grondstoffen worden hergebruikt (ketens sluiten). Het is daarom belangrijker om goede kwaliteit van de gescheiden afvalstromen te waarborgen. De focus van het afvalbeleid komt dus meer te liggen op de kwaliteit dan op de kwantiteit. Ons huidige afvalbeleid richt zich nog vooral op kwantiteit. Daardoor is deze aanpak niet meer passend bij de opgave waar we voor staan. We zullen verdere stappen moeten zetten naar een circulaire economie. Dit betekent dat we tot een nieuwe koers voor ons afvalbeleid moeten komen. Bij deze nieuwe koers zal de kwaliteit van de herbruikbare afvalstromen èn van de verwerking een leidend principe worden.

3. Resultaten invoering nieuw afvalbeleid: waar staan we nu?

Op 1 januari 2021 startten we een nieuwe aanpak voor het huishoudelijk afval in onze gemeente om te komen tot minder restafval en meer gescheiden afvalstromen. Dit deden we door invoering van twee hoofdstappen:

1. **Stap 1.** 2021: Onze inwoners van de laagbouw kregen allemaal een kleine restafvalcontainer (140 liter) en het aantal inworpen in de ondergrondse restafvalcontainer bij hoogbouwlocaties beperkten we tot maximaal 10 per maand.
2. **Stap 2.** Per 1 januari 2022 hebben we het principe 'Afval scheiden loont' vorm gegeven door onze inwoners te belonen voor het minder vaak aanbieden van hun restafvalcontainer of minder stortingen doen in de ondergrondse restafvalcontainer. Zo kunnen inwoners een deel van de afvalstoffenheffing terug ontvangen.

De nieuwe afvalaanpak omvatte daarnaast nog de volgende veranderingen:

- Tweewekelijks inzamelen van het PMD-afval (verpakkingen van plastic en metaal en de drankenkartons) in plaats van driewekelijks.
- Ook in de winterperiode tweewekelijks inzamelen van GFT-afval.
- Extra en goed toegankelijke luier- en incontinentiecontainers.
- Nieuwe voorwaarden bij het Duurzaamheidsplein Oss (o.a. verscherpte controle op inwonerschap via identiteitscontrole en marktconforme en objectieve poorttarieven).

Ook voerden we in 2022 twee pilots uit:

- *Pilot 2-2-2*, waarbij we het restafval tweewekelijks ophaalden in plaats van driewekelijks om zo te onderzoeken of met de tweewekelijkse inzamelronde restafval makkelijker een inzamelronde kon worden overgeslagen dan bij een driewekelijkse inzamelronde. Hiermee gaven we invulling aan de motie 'pilot afval scheiden loont' d.d. 24 september 2020, motienr. 20-047.
- *Pilot GFE-afval (groente-, fruit- en etensresten) bij hoogbouw*, waarbij we op drie hoogbouwlocaties het GFE-afval apart inzamelen.

3.1. Resultaten doelstellingen 100 kg restafval per inwoner per jaar en 75% afvalscheiding

Stap 1 leidde tot een flinke daling van 214 kg restafval per inwoner per jaar naar 162 kg restafval per inwoner per jaar en een stijging van de hoeveelheid herbruikbare afvalstromen van 71,7% naar 72,0%. Stap 2 leidde tot een verdere daling naar 144 kg restafval per inwoner per jaar en een stijging van het scheidingspercentage naar 73,3%.
De daling van de hoeveelheid restafval zet niet door in 2023, zo blijkt uit cijfers over het eerste half jaar (74 kg/inw).

3.2. Resultaten totale hoeveelheid afval en samenstelling van het restafval

Naast de flinke afname van de hoeveelheid restafval door invoering van stap 1 en 2 is ook een flinke afname van de totale hoeveelheid afval te zien. Deze hoeveelheid (restafval, gescheiden afvalstromen en afval afkomstig van het Duurzaamheidsplein Oss) daalde van 726 kg per inwoner per jaar in 2020 naar 546 kg in 2021 en 544 kg in 2022. Het eerste half jaar van 2023 is deze hoeveelheid 267 kg per inwoner. Dit is 1 kg minder dan in de eerste helft van 2022. Daarmee lijkt de totale hoeveelheid afval te stagneren.

We merken daarnaast op dat de opruimgolf in 2020 als gevolg van de corona-maatregelen en de aankondiging van de verhoging van de tarieven per 1 januari 2021 het aanbod aan afval in 2020 heeft gestimuleerd.

De daling is het gevolg van de invoering van nieuwe voorwaarden bij het Duurzaamheidsplein Oss per 1 januari 2021. Deze omvatten onder andere verscherpte controle op inwonerschap via identiteitscontrole en marktconforme en objectieve poorttarieven. Dit enerzijds om inwoners uit omliggende gemeenten (‘afvaltoerisme’) en bedrijven inclusief zzp’ers (bedrijfsafval) te weren en anderzijds om de tarieven aan te passen aan de financiële doelstellingen (kostendekkende tarieven en poorttarieven die vergelijkbaar zijn met de tarieven van omliggende milieustraten). In onderstaande tabel is de totale hoeveelheid afval over 2020, 2021, 2022 en eerste helft 2023 weergegeven.

afvalstroom	*2020 (kg/inw per jaar)*	*2021 (kg/inw per jaar)*	*2022 (kg/inw per jaar)*
restafval	214	162	144
GFT	109	109	117
PMD	25	32	31
papier	46	45	48
glas	22	22	22
textiel	5	5	5
Tuinafval (takkenronde)	32	19	15
Afvalstromen duurzaamheidsplein	273	152	162
Totaal	726	546	544

Voor 2023 maken we een vergelijking tussen de halfjaarcijfers (periode januari tot juli 2023).

afvalstroom	*2020 (kg/inw)*	*2021 (kg/inw)*	*2022 (kg/inw*	2023 (kg/inw)
restafval	107	81	72	74
GFT	55	59	55	56
PMD	12,5	16	16	16
papier	23	25	23	22
glas	11	11	11	11
textiel	2,5	2,3	2,3	2,1
Tuinafval (takkenronde)	16	9,5	7,5	14,7
Afvalstromen duurzaamheidsplein	137	76	81	71
Totaal	364	279,8	267,8	266,8

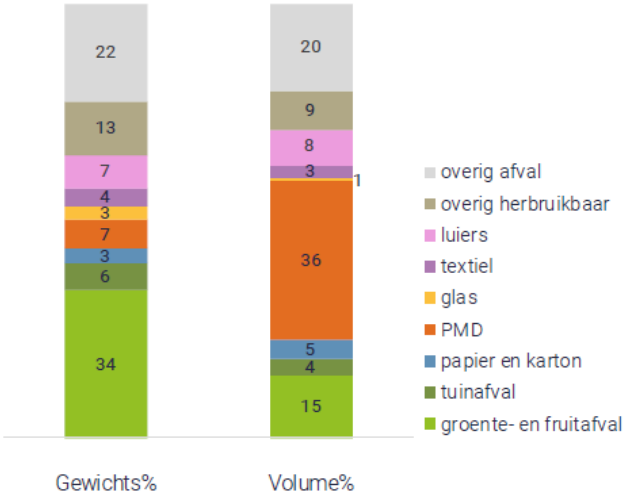
Samenstelling restafval (sorteeranalyses)

Welk afval gooien onze inwoners in de restafvalcontainer? Dit zijn de volgende afvalstromen, gemeten voorafgaand aan invoering van het nieuwe afvalbeleid en in 2021 en 2022:

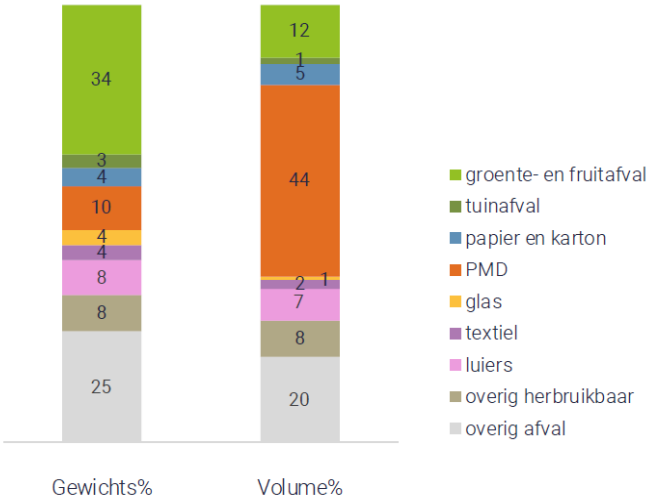
voorafgaand:



2021:



2022:



In oktober 2023 zijn nieuwe sorteeranalyses uitgevoerd. De resultaten hiervan verwachten we eind november 2023 te ontvangen. Hierdoor kunnen we de uitkomsten van deze sorteeranalyses niet meenemen in deze beleidsevaluatie.

Uit sorteeranalyses in 2022 van het restafval blijkt dat 75% van het restafval afvalsoorten bevat, waarvoor in de gemeente Oss voorzieningen zijn om deze gescheiden aan te bieden. Dit was 78% in 2021. Het grootste deel van het restafval bestaat nog steeds uit groente- en fruitafval (37%). We zien als gevolg van invoering van betalen per lediging/inworp alleen een afname van het tuinafval en de afvalstroom 'overig herbruikbaar' in het restafval.
We zien daarnaast een toename van het PMD-afval in de restafvalcontainer. De overige afvalstromen zoals glas, textiel, luiers en oud papier blijven ongeveer gelijk.

Uit de samenstelling van het restafval in de minicontainers blijkt dat er weinig tot geen verbetering zit in het goed scheiden van de verschillende afvalstromen. De financiële prikkel (afval scheiden loont) om deze afvalstromen toch zo goed mogelijk te scheiden, brengt geen verdere verbetering teweeg.

3.3. Resultaten 'Afval scheiden loont'

Invoering van stap 2, betalen per lediging/storting van restafval (afval scheiden loont), heeft geleid tot minder aanbiedingen van de restafvalcontainer bij de laagbouw en tot minder stortingen bij de hoogbouw. En daarmee tot teruggave van een deel van de Afvalstoffenheffing. Over 2022 is de teruggave in totaal €1.384.747,-.

	Teruggave 2022	*Verwachte teruggave 2023*	*Heeft voldoende aan de helft aantal aanbiedingen/stor-tingen 2022*	*Heeft voldoende aan de helft aantal aanbiedingen/stor-tingen 2023*
laagbouw	72%	78%	32%	40%
hoogbouw	98%	98%	70%	70%

Laagbouw:
Invoering van stap 2 leidde bij 72% van de huishoudens in de laagbouw tot gedeeltelijke teruggave van de afvalstoffenheffing over 2022. Waarschijnlijk stijgt dit percentage naar 78%

voor gedeeltelijke teruggave van de afvalstoffenheffing over 2023 (gebaseerd op cijfers eerste helft 2023).
Circa 40% van de huishoudens in de laagbouw lukt het om de helft van het aantal inzamelrondes over te slaan, blijkt uit de cijfers over de eerste helft van 2023. Dit was in 2022 nog 32%.

Hoogbouw:
Invoering van stap 2 heeft bij 98% bij de hoogbouw geleid tot een gedeeltelijke teruggave van de afvalstoffenheffing over 2022. Naar verwachting krijgt wederom 98% teruggave van de afvalstoffenheffing over 2023 (gebaseerd op de cijfers van de eerste helft van 2023).
Circa 70% van de huishoudens in de hoogbouw kunnen toe met maximaal de helft van het aantal maximale stortingen. Zij hebben genoeg aan maximaal 46-55 stortingen in de ondergrondse restafvalcontainer per jaar. Dit komt ongeveer overeen met 1 vuilniszak per week. Dit geldt voor zowel 2022 als voor de eerste helft van 2023. We zien zelfs dat circa 44% van de huishoudens in de hoogbouw voldoende heeft aan maximaal 35 stortingen per jaar.

3.4. Resultaten pilots

Pilot 2-2-2
Bij één inzamelroute is de pilot 2-2-2 in 2022 gedurende één jaar uitgevoerd, waarbij tweewekelijks het restafval van 838 huishoudens werd ingezameld. Met de resultaten van de proef onderzochten we of met de tweewekelijkse inzamelronde makkelijker een inzamelronde kan worden overgeslagen dan bij een driewekelijkse inzamelronde. Hiermee hebben we invulling gegeven aan de motie ‘Pilot afval scheiden loont’ d.d. 24 september 2020, motienr. 20-047.
De resultaten van zowel de pilot 2-2-2 als de reguliere driewekelijkse inzameling van restafval laten zien dat het overslaan van een inzamelronde mogelijk is. Dit in tegenstelling tot de verwachting die aanleiding was voor de motie ‘Pilot afval scheiden loont’. Verwacht werd dat het overslaan van een inzamelronde bij driewekelijks inzamelen niet of nauwelijks mogelijk is. Dit is niet gebleken uit de resultaten: 72,3% lukte het namelijk wel om een of meer rondes over te slaan en ontvingen daarmee een financiële beloning. Het lukt zelfs 32,4% van de huishoudens om bij driewekelijks inzamelen minimaal de helft van de inzamelrondes over te slaan.

Het doel van de pilot was niet om aan te tonen dat bij tweewekelijks inzamelen het makkelijker is om een inzamelronde over te slaan dan bij driewekelijks. Dat is logisch, daarvoor is geen pilot nodig. Het is nog makkelijker bij wekelijks inzamelen.
Conform de motie is de pilot één jaar uitgevoerd en eindigde per 1 januari 2023. De deelnemende huishoudens zijn hierover schriftelijk geïnformeerd.

Pilot GFE (groente-, fruit-, etensresten) inzamelen bij hoogbouw
Deze pilot startte op drie hoogbouwlocaties in 2022 en loopt door in 2023 en 2024. Deelnemers konden zich aanmelden. Van de 123 huishoudens doen er 49 mee (39,8%). Voor deze pilot kregen deelnemers een startpakket met tips over GFE-afval scheiden. Ook kregen zij een gratis GFE-bakje en stuurden we een nieuwsbrief met tips en inspiratie. De kwaliteit van het GFE-afval is goed. De inwoners die meedoen in deze pilot zijn gemotiveerd om dit afval goed te scheiden.
De pilot wordt eind 2023/begin 2024 uitgebreid met drie nieuwe hoogbouwlocaties.

3.5. Handhaving

In verband met corona en capaciteitsproblemen is er weinig inzet geweest op handhaving in 2021. In 2022 is wel extra ingezet op handhaving door inhuur van 2 toezichthouders. Diverse acties zijn uitgevoerd, zoals inzet op hotspots en het doorzoeken van vuilniszakken, die geplaatst zijn naast ondergrondse containers. Hierbij zijn de eigenaren hiervan aangesproken en incidenteel beboet (omdat bewijslast moeilijk is). We zien dat sommige inwoners, die hun afval verkeerd aanbieden, zich bewust zijn van het doorzoeken van het afval naar naam en/of adres. Deze zijn bewust verwijderd uit hun afval.
Inzet van het middel bestuurlijke boete is in het derde kwartaal van 2023 verder geïmplementeerd en kan vanaf november 2023 ook daadwerkelijk worden ingezet.
Daarnaast is er voor 2024 2,5 formatie-uitbreiding voor toezicht en handhaving afval. We gaan de controles op afval fors intensiveren.

3.6. Communicatie en educatie

Voor de nieuwe afvalaanpak ontwikkelden we een campagne met als hoofdboodschap: *Oss tegen de Rest, iedereen doet mee*. Met de invoering van betalen per lediging/storting kreeg deze boodschap een extra lading: afval scheiden loont! Door minder ledigingen/stortingen krijgen huishoudens een deel van de afvalstoffenheffing terug.

Volgvel

10

Ons kenmerk



De campagne was een mix van offline, online en persoonlijke communicatie, zodat we op zoveel mogelijk manieren inwoners bereikten.
Daarnaast hebben we ingezet op extra communicatie tijdens evenementen en via borden op onze huisvuilwagens.
Voor de pilots GFE (groente, fruit en etensresten) scheiden bij hoogbouw en de pilot 2-2-2 hebben we persoonlijke communicatie ingezet. Zo kregen bijvoorbeeld deelnemers van de GFE-pilot een startpakket met tips over gfe-afval scheiden. Ook kregen zij een gratis GFE-bakje en stuurden we tijdens de proef een nieuwsbrief met tips en inspiratie.

Naast communicatie hebben we ook ingezet op educatie, zoals in gastlessen en excursies naar het Duurzaamheidsplein Oss. Ook gaven we voorlichting tijdens evenementen en hebben we een afvaladviseur ingezet om inwoners te helpen bij vragen of om te adviseren over het beter scheiden van hun afval in de eigen thuissituatie.

4. Reflectie op resultaten en Osse afvalbeleid

4.1. ‘Afval scheiden loont’ door belonen voor minder aanbieden restafval werkt niet goed

Het verkeerd aanbieden van afval (naast en in de ondergrondse restafval- en PMD-containers) nam de afgelopen jaren toe en leidde tot een hoeveelheid van 23 kg per inwoner per jaar in 2022 en in de eerste helft van 2023 tot 10 kg per inwoner. Dit zou erop kunnen duiden dat huishoudens het aanbieden van de restafvalcontainer/storten in de ondergrondse containers vermijden door afval verkeerd aan te bieden. Door minder aanbieden/inworpen kan een hoger bedrag terugverdiend worden (maximaal €90,50 bij hoogbouw en maximaal €57,50 bij laagbouw). De financiële prikkel lijkt hier averechts te werken: afval onjuist aanbieden loont.

4.2. Toename van vervuiling van gescheiden afvalstromen

De ondergrondse PMD-containers raakten in 2022 meer en meer vervuild met afval dat hier niet in thuis hoort. Ook zien we toename van vervuiling van textiel in de ondergrondse textielcontainers.
De vervuiling van de ondergrondse PMD-containers leidde tot steeds meer afkeur van het PMD-afval en uiteindelijk tot 100% afkeur begin 2023. Dit afval wordt niet meer gerecycled, maar wordt als restafval verbrand. Vanaf januari 2024 sluiten we dan ook de ondergrondse PMD-containers (collegebesluit d.d. 11 juli 2023).
Voor goedwillende inwoners die hun PMD-afval willen weggooien in deze containers is dit een verslechtering van onze service op afval, wat niet in lijn is met ons huidige afvalbeleid.
Het sluiten van de ondergrondse PMD-containers is met name voor de hoogbouw een flinke verlaging van de service. Het bewaren van volle PMD-zakken tot de volgende inzamelronde in de straat (tweewekelijks) is bij hoogbouw een probleem vanwege ruimtegebrek.
We starten vanaf januari 2024 als proef met het PMD-afval wekelijks ophalen bij hoogbouwlocaties. Uit de proef moet blijken of dit leidt tot meer gescheiden en kwalitatief goed PMD-afval (met vervuiling binnen de marges).
Gelet op de beloning (afval scheiden loont) kan hieraan een positieve prikkel worden gegeven. Daarentegen kan deze positieve prikkel ook leiden tot meer vervuiling in de PMD-zakken en daarmee tot meer afkeur (ontwijken stortingen in ondergrondse restafvalcontainer door restafval in PMD-zakken). De pilot zal uitwijzen of deze wekelijkse inzameling al dan niet succesvol is.

4.3. Scheidingsgedrag inwoners verandert nauwelijks of niet door invoering 'afval scheiden loont'

Afvalscheiding is grotendeels verandering van gedrag van mensen. Het is veel meer dan alleen heldere en gerichte communicatie en het verstrekken van de juiste inzamelmiddelen. Een deel van de inwoners is nauwelijks of niet bereid om het afval te scheiden. We zouden verwachten dat door invoering van het principe 'afval scheiden loont' er een positieve omslag ontstaat bij deze groep inwoners.
Het tegenovergestelde gebeurde. Door aanbieden van restafval te ontwijken (via bijplaatsingen of vervuiling van recyclebare stromen) worden deze inwoners juist beloond voor verkeerd gedrag (maximale teruggave afvalstoffenheffing).



4.4. Conclusie

De ervaring leert dat met de invoering van stap 1 en 2 van de nieuwe afvalaanpak sturing op afval mogelijk is en dat we flinke stappen hebben gezet, maar ook dat we in grote mate afhankelijk zijn van het gedrag van onze inwoners. Een beperkt aantal inwoners kan door verkeerd gedrag (bewust of onbewust) een grote impact hebben op het resultaat en de positieve inspanningen van de meeste inwoners deels teniet doen. Dit leidt dan tot extra inspanningen en maatregelen met bijbehorende kosten om het verkeerde gedrag om te buigen en de gevolgen te beperken. De rekening hiervoor komt bij alle inwoners te liggen.

5. Waar staat Oss ten opzichte van het gemiddelde in Nederland?

In de onderstaande tabellen is te zien hoe we het in Oss doen ten opzichte van het gemiddelde in Nederland.

Totale hoeveelheid huishoudelijk afval:

	2020	2021	2022
Oss (kg/inw/jr)	726	546	544
Gemiddeld Nederland (kg/inw/jr)	524	503	455

Bron: www.cbs.nl

De totale hoeveelheid huishoudelijk afval ligt in Oss in 2022 nog boven het gemiddelde in Nederland, maar niet meer zo ver als voor de invoering van het nieuwe afvalbeleid. We merken hierbij op dat 2020 in heel Nederland ten gevolge van corona er meer huishoudelijk afval ontstond. In Oss is daarnaast in 2020 meer afval op het duurzaamheidsplein aangeboden in aanloop naar het aanpassen van de poorttarieven en strengere controle op inwonerschap met ingang van januari 2021.

Hoeveelheid restafval:

	2020	**2021**	**2022**
Oss (kg/inw/jr)	214	162	144
Gemiddeld Nederland (kg/inw/jr)	209	197	182

Bron: www.cbs.nl

De hoeveelheid huishoudelijk restafval is aanzienlijk gedaald in de gemeente Oss en ligt onder het gemiddelde in Nederland.

Samenstelling restafval:

Waar bestaat de inhoud van de restafvalcontainer uit? Hoe goed houden onze inwoners recyclebare afvalstromen uit het restafval en hoe doen ze dat ten opzichte van het gemiddelde in Nederland?

	Driejaarlijks gemiddelde (2020-2022) Nederland (%)	**2022 Oss (%)**
Gft	34	37
Papier en karton	20	4
PMD	13	10
luiers	6,3	8
glas	4,5	4
textiel	3,8	4
Overig herbruikbaar	2,4	8
Overig afval	16	25
Totaal	*100*	*100*

Met name de hoeveelheid papier en karton wordt in Oss beter gescheiden gehouden uit het restafval ten opzichte van het gemiddelde in Nederland. De hoeveelheid overig (herbruikbaar) afval is in Oss meer, hier zit nog potentie om beter te scheiden.

Percentage afvalscheiding:

	2020	**2021**	**2022**
Oss (%)	71,7	72,0	73,3
Gemiddeld Nederland (%)	60	61	60

Bron: www.cbs.nl

We scheiden het afval beter dan het landelijk gemiddelde, met name dankzij het aandeel hierin van het Duurzaamheidsplein (87%).

6. Reflectie op het rijksbeleid VANG (Van Afval Naar Grondstof)

In 2022 is het VANG-programma (Van Afval Naar Grondstof) geëvalueerd en herijkt tot en met 2025. Uit de evaluatie komt naar voren dat gemeenten in de afgelopen jaren flinke stappen hebben gezet. De gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner is gedaald naar ca. 180 kg en het gemiddelde afvalscheidingspercentage steeg van 50% naar 60%. Met 144 kg restafval per inwoner per jaar en 73% afvalscheidingspercentage doet Oss het dus goed.

De constatering is ook dat de doelstellingen voor 2020 met 100 kg restafval per inwoner en 75% afvalscheiding in de meeste gemeenten niet wordt behaald en een forse uitdaging blijf. Daarnaast blijkt dat met de impuls die afscheiding heeft gekregen de kwaliteit van bepaalde deelstromen onder druk is komen te staan, waardoor een deel van de gescheiden afvalstromen niet (hoogwaardig) gerecycled wordt. Dit zien we ook in onze gemeente. Doordat de focus van het Osse afvalbeleid (en landelijke beleid) ligt op het behalen van kwantitatieve doelstellingen, is er onvoldoende aandacht geweest voor de kwaliteit en de mate waarin gescheiden ingezamelde afvalstromen echt worden hergebruikt.

De focus van het Rijksbeleid is daarom verbreed en heeft als doel om in lijn met de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen de kwantiteit en kwaliteit van de ingezamelde huishoudelijke afvalstromen te verhogen en daarmee de recycling te verbeteren.

Ook zijn de doelstellingen uit de Europese Kaderrichtlijn Afvalstoffen overgenomen, te weten:

- 2025: 55% recycling
- 2030: 60% recycling
- 2035: 65% recycling

Op dit moment wordt 52,5% van het huishoudelijk afval in Nederland gerecycled.
We hebben overigens niet het inzicht in het percentage recycling van het huishoudelijk afval uit de gemeenten afzonderlijk.

7. Nieuwe koers afvalbeleid: van kwantiteit naar kwaliteit

Vanuit de EU en nationaal beleid (LAP3 2017-2029, KRA) ligt, zoals hiervoor is aangegeven, de nadruk steeds meer op de kwaliteit van de gescheiden afvalstromen. We willen immers komen tot een circulaire economie waarin afval nauwelijks meer bestaat en grondstoffen worden hergebruikt (ketens sluiten). Daardoor is het belangrijker om goede kwaliteit van de gescheiden afvalstromen te waarborgen, zodat deze afvalstromen daadwerkelijk zo hoogwaardig mogelijk kunnen worden hergebruikt. De focus van het afvalbeleid komt dus meer te liggen op de kwaliteit dan op de kwantiteit. Bij een nieuwe koers van het Osse afvalbeleid zal de kwaliteit van de herbruikbare afvalstromen èn van de verwerking een leidend principe moeten zijn.
We moeten dus verder in de keten kijken om ‘afvalscheiding’ te kunnen vertalen naar ‘hergebruik’. 100 kg gescheiden afvalstroom vertaalt zich niet altijd naar 100 kg nieuwe grondstof. Oud papier wordt nagenoeg voor 100% weer ingezet als grondstof. Ook voor glas geldt een hoog percentage. Dit geldt niet voor bijvoorbeeld hout. Een deel wordt ingezet voor de spaanplaatindustrie, maar een deel wordt ook toegepast als biobrandstof. Alleen het deel dat voor de spaanplaatindustrie wordt benut, telt als ‘hergebruik’. Niet alle gescheiden afvalstromen kunnen gerecycled worden. Ook is een deel niet circulair/toekomstbestendig ontworpen of heeft geringe restwaarde dat het niet meer als grondstof ingezet kan worden. Hier is nog een weg te gaan.

Als gemeenten hebben we niet het inzicht hoeveel van de ingezamelde herbruikbare afvalstromen daadwerkelijk als ‘hergebruik’ worden aangemerkt. Het Rijk is bezig om hiervoor kaders op te stellen en deze af te stemmen met verwerkers en gemeenten. Als deze kaders bekend zijn, kunnen we bepalen waar we staan wat betreft het hergebruik van het huishoudelijk afval uit Oss en wat dit betekent voor onze doelstellingen t.a.v. de kwaliteit van de inzameling van de herbruikbare stromen (Gft, oud papier, glas, etc.). We weten dan beter waar we de focus voor de ons afvalbeleid op moeten gaan leggen. Vervolgens moeten we met

elkaar een strategie ontwikkelen hoe we deze doelstellingen gaan bereiken. Daarbij zal een langere termijn koers uitgezet moeten worden die zowel inzet op het toewerken naar een circulaire economie als op de nieuwe afvalbeleidslijn. Hierin zal ook het duurzaamheidsplein een belangrijke rol krijgen.
Een langere termijn koers is nodig omdat het ombuigen van afval naar grondstof en een verandering van afvalgedrag van huishoudens een complex en lastig traject is van lange adem.

8. Wat betekent dit voor Oss?

Concluderend is wel duidelijk dat we de kwaliteit van de herbruikbare afvalstromen moeten verbeteren (bijv. Gft, PMD) en behouden (bijv. oud papier, glas), zodat deze afvalstromen hoogwaardig kunnen worden hergebruikt.
We zullen in ieder geval met ons afvalbeleid moeten aansluiten bij de nieuwe landelijke doelstellingen van 55% hergebruik in 2025, 60% in 2030 en 65% in 2035. Welke hergebruiksdoelstelling we uiteindelijk willen nastreven (willen ambitieuzer zijn of volgend) zullen we nader moeten gaan verkennen in het proces om te komen tot aangepast of nieuw afvalbeleid. Dit hangt ook mede af van waar we in Oss staan t.a.v. het huidige hergebruikspercentage. Hier zullen we nader onderzoek naar moeten doen. De kaders, die vanuit het Rijk hieraan worden gesteld, zullen leiden tot nieuwe ambities/doelstellingen voor Oss.
Onverminderd blijft het inzetten op het verminderen van het produceren van afval een belangrijke doelstelling. Hoe we hiervoor de juiste prikkel kunnen ontwikkelen, zullen we ook met uw raad verder verkennen en uitwerken. Daarbij kijken we uiteraard ook naar de rol van het duurzaamheidsplein.

9. Wat is het vervolg?

Zoals hiervoor aangegeven, leidt deze evaluatie tot het doorontwikkelen of vernieuwen van het afvalbeleid. Dit beleid zal zich gaan richten op de periode 2025 – 2030. Om tot dit aangepaste of nieuwe afvalbeleid te komen, brengen we onder andere de mogelijkheden voor aanpassing van het huidige afvalbeleid in beeld, maar ook waar de grenzen van aan dit beleid zitten en welke nieuwe beleidsmogelijkheden er zijn voor een verbeterde/nieuwe afvalaanpak. We pakken dit vanaf januari 2024 op. Hiertoe starten we met een themabijeenkomst, waarin

we met u ingaan op deze evaluatie en de mogelijkheden voor aanpassing/vernieuwing van het Osse afvalbeleid.
Het nascheidingsinitiatief van een aantal Brabantse gemeenten, waaronder Oss, speelt hierin een rol. In dit nascheidingsinitiatief onderzoeken we of nascheiding van PMD-afval uit het restafval bij de hoogbouw mogelijk en wenselijk is. We houden u regelmatig op de hoogte over dit nascheidingsinitiatief via raadsinformatiebrieven (laatste raadsinformatiebrief zie bijlage 1). Op 22 mei 2023 vond in het provinciehuis een bijeenkomst plaats over dit nascheidingsinitiatief. Hiervoor waren alle raadsleden van de betrokken gemeenten uitgenodigd. U kunt deze bijeenkomst terugkijken via link: https://youtu.be/jy3ypiB5A_Q.
Wel of geen deelname van Oss aan dit initiatief hangt onder andere samen met het nieuw op te stellen afvalbeleid.

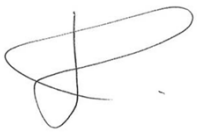
10. **Communicatie**

We geven bekendheid aan deze evaluatie in de pers (zie persbericht in bijlage 2). Daarnaast sturen we de evaluatie toe aan alle wijk- en dorpsraden.

Bijlagen:

1. Raadsinformatiebrief nascheidingsinitiatief Brabantse gemeenten
2. Persbericht

Hoogachtend,



D. Warris
Wethouder milieu c.a.

Volgvel Ons kenmerk

18

Samenvatting (=korte inhoud)

We hebben het Osse afvalbeleid, gebaseerd op ‘Afval scheiden loont’, geëvalueerd over de periode januari 2021 tot juli 2023. Wat hebben we in deze tweeëneenhalf jaar bereikt en hoe effectief is ons afvalbeleid?

Onze inwoners hebben flinke stappen gezet in het verminderen van de hoeveelheid huishoudelijk afval. We hebben de landelijke afvaldoelen dichter benaderd, maar we zijn er nog niet. Naast de positieve effecten van het afvalbeleid zien we ook een aantal negatieve effecten, zoals de toename van verkeerd aangeboden afval en de vervuiling van het PMD-afval in de ondergrondse PMD-containers. We bereiken geen verdere verbeteringen in het scheiden van het restafval, ondanks de financiële prikkel ‘Afval scheiden loont’.

Ons afvalbeleid leidt niet voldoende tot het gewenste resultaat. Dit brengt extra maatregelen en kosten mee. Kosten die voor rekening van de inwoners komen. Dat is niet in lijn met ons afvalbeleid. Daarom wordt het beleid in 2024 gewijzigd of vernieuwd. We starten hiermee in januari 2024.